

Fakty na temat gruźlicy

1. Gruźlica występuje na całym świecie – PRAWDA

Gruźlica występuje na całym świecie, choć jest najbardziej rozpowszechniona w krajach rozwijających się. Może na nią zachorować każdy człowiek bez względu na miejsce zamieszkania, wykształcenie, wiek, płeć, grupę społeczną czy stan majątkowy. Gruźlica towarzyszy ludzkości od początku jego historii. Ślady gruźlicy znaleziono na szczątkach ludzkich pochodzących ze starożytnego Rzymu, jak również na egipskich mumiach.

2. Na gruźlicę może zachorować każdy, bez względu na wiek czy wykształcenie – PRAWDA

Na gruźlicę chorują osoby ze wszystkich grup społecznych. Zachorować może na nią każdy, w tym młodzi i wysportowani ludzie w pełni zdrowia fizycznego. Częstsze występowanie gruźlicy wśród osoby niedożywionych, nadużywających alkoholu, palących papierosy, starszych nie oznacza, że osoby młode, zdrowo się odżywiające, prowadzące zdrowy „tryb życia” są chronione przed zachorowaniem.

3. Gruźlica jest wywołana przez bakterie - PRAWDA

Gruźlicę wywołują bakterie tlenowe *Mycobacterium tuberculosis* zwane prątkami, które w 1882 r. odkrył Robert Koch.

4. Gruźlica jest chorobą zakaźną – PRAWDA

Gruźlica jest chorobą zakaźną to znaczy że przenosi się z człowieka chorego na zdrowego, zwłaszcza podczas kaszlu, kichania, odkrztuszania, głośnego śmiechu, mówienia twarzą w twarz. W latach powojennych do zakażenia dochodziło również poprzez spożycie surowego mleka od chorego na gruźlicę bydła (krowy). Obecnie w Polsce takie niebezpieczeństwo jest znikome, gdyż gruźlica bydła występuje incydentalnie, a mleko jest pasteryzowane. Gotowanie mleka powoduje „zabicie” prątków.

5. Gruźlica jest chorobą uleczalną – PRAWDA

Prawidłowe leczenie prowadzi do wyleczenia prawie wszystkich chorych. Jest to obecnie choroba w pełni wyleczalna, ale najważniejszym warunkiem skutecznego wyleczenia jest jej wczesne wykrycie. Osoba, u której wykryto gruźlicę w postaci zakaźnej dla innych osób (gruźlica płuc w okresie prątkowania) jest kierowana do szpitala gdzie przebywa do czasu kiedy w wyniku leczenia przestanie być zaraźliwa dla innych osób. Ten wstępny okres leczenia trwa do 2-4 tygodni. Następnie leczenie jest kontynuowane w przychodni. Leczenie gruźlicy w Polsce jest bezpłatne.

6. Nieleczona gruźlica jest chorobą śmiertelną – PRAWDA

Gruźlica może doprowadzić do śmierci jeśli nie jest leczona. Najczęściej gruźlica powoduje śmierć w przypadku jej zbyt późnego wykrycia. Przerwanie leczenia może prowadzić do powstania gruźlicy lekoopornej, której leczenie jest bardzo trudne.

7. Najczęstszą odmianą gruźlicy jest gruźlica płuc – PRAWDA

Do zakażenia prątkiem gruźlicy najczęściej dochodzi poprzez górne drogi oddechowe. Gruźlica atakuje najczęściej płuca.

8. Gruźlica może atakować też inne organy – PRAWDA

Gruźlica może zaatakować praktycznie każdy narząd (np. gruźlica węzłów chłonnych, gruźlica stawów i kości) lub wiele z nich jednocześnie (postać rozsiana). Postacie związane z dużą śmiertelnością to gruźlica rozsiana i gruźlicze zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

9. Nie wolno samowolnie przerywać leczenia – PRAWDA

Najważniejszym warunkiem powodzenia leczenia jest regularne zażywanie leków przepisanych przez lekarza. Leków pod żadnym pozorem nie wolno przestać zażywać, nawet wtedy, gdy ustąpią dokuczliwe objawy jak np. kaszel. Także niesystematyczne zażywanie leków może zakończyć się powrotem objawów chorobowych, a co gorsze - rozwojem lekoopornych prątków gruźlicy, które powodują postać choroby niezwykle trudną do wyleczenia.

10. Szczepienia wykonywane u noworodków zapobiegają ciężkim i śmiertelnym powikłaniom gruźlicy - PRAWDA

Skutecznym sposobem zapobiegania zachorowaniom na gruźlicę u małych dzieci jest ich szczepienie w pierwszej dobie życia. Szczepienie BCG zapobiega gruźlicy płuc, gruźliczemu zapaleniu opon mózgowo-rdzeniowych oraz gruźlicy prosówkowej u małych dzieci. Szczepienie BCG nie ma natomiast istotnego wpływu na ochronę przed wymienionymi postaciami klinicznymi gruźlicy u dorosłych.

Mity na temat gruźlicy

1. Gruźlica dotyka osób wyłącznie ubogich – FAŁSZ

Na gruźlicę może zachorować każdy bez względu na miejsce zamieszkania, wykształcenie, płeć, czy zamożność. Jednak bieda może być przyczyną niedożywienia, złych warunków mieszkaniowych, złych warunków sanitarnych, co może wpłynąć na osłabienie organizmu, a zarazem zwiększyć możliwość zachorowania na gruźlicę. Również osoby, które często i drastycznie się odchudzają, kobiety intensywnie dbające o figurę, chore na anoreksję, czy osoby mający w diecie niedostateczną ilość białka są bardziej narażone na zachorowanie na gruźlicę. W grupie podatnej na zachorowanie są także osoby przepracowane fizycznie i umysłowo, żyjące w stresie, z osłabioną odpornością, nadużywające alkoholu, palące papierosy, chorzy na nowotwory, cukrzycę i AIDS.

2. Gruźlica atakuje tylko płuca – FAŁSZ

Gruźlica może zaatakować praktycznie każdy narząd (np. gruźlica węzłów chłonnych, gruźlica stawów i kości) lub wiele z nich jednocześnie (postać rozsiana). Najczęściej jednak gruźlica atakuje płuca.

3. Każda osoba chora na gruźlicę jest zaraźliwa – FAŁSZ

Osoba chora na gruźlicę pozapłucną nie jest groźna dla innych osób ponieważ nie zarazi ich. Zagroženiem dla otoczenia jest jednak chory kaszlący, u którego wykryto gruźlicę płuc. Taka osoba jest kierowana do szpitala i systematycznie leczona do czasu, gdy w wyniku leczenia przestanie być zaraźliwa dla innych osób. Wstępny okres leczenia trwa do 2-4 tygodni. Następnie leczenie jest kontynuowane w przychodni. Leczenie gruźlicy w Polsce jest bezpłatne.

4. Przez cały okres choroby leczenie odbywa się w szpitalu – FAŁSZ

Chory na gruźlicę po pierwszym etapie obowiązkowego leczenia w warunkach szpitalnych leczony jest w przychodni, która posiada specjalistyczną poradnię leczenia gruźlicy i chorób płuc. Jednak warunkiem powodzenia terapii jest regularne zażywanie leków przeciwpłatkowych.

5. Po ustąpieniu uciążliwego kaszlu można przestać zażywać leki – FAŁSZ

Nawet gdy dokuczliwy kaszel ustąpi pod żadnym pozorem nie wolno przestać zażywać leków przepisanych przez lekarza, ponieważ ich niesystematyczne zażywanie może zakończyć się powrotem objawów chorobowych, a co gorsze - rozwojem lekoopornych prątków gruźlicy, które powodują postać choroby niezwykle trudną do wyleczenia.

6. Pozytywny test tuberkulinowy oznacza że jesteś chory – FAŁSZ

Pozytywny wynik testu tuberkulinowego nie oznacza że jesteś chory na gruźlicę. Dodatni wynik oznacza jedynie, że Twój organizm zetknął się już prątkami. Mogło to nastąpić w wyniku kontaktu z osobą chorą na gruźlicę, zakażenia lub w wyniku szczepienia. W Polsce szczepienia przeciw gruźlicy (BCG) są obowiązkowe, dlatego interpretacja wyniku próby tuberkulinowej nie jest łatwa i powinien wykonywać ją wykwalifikowany personel medyczny. Szczepienia BCG odegrały dużą rolę w zwalczaniu gruźlicy, jednocześnie w dużym stopniu utrudniły korzystanie z próby tuberkulinowej, będącej jedną z metod wykrywania zakażenia prątkiem gruźlicy.

7. Szczepienia przeciwko gruźlicy są nieskuteczne – FAŁSZ

Szczepienie BCG zapobiegania zachorowaniom na gruźlicę u małych dzieci. Szczepienie BCG zapobiega gruźlicy płuc, gruźliczemu zapaleniu opon mózgowo-rdzeniowych oraz gruźlicy prosówkowej u małych dzieci. Szczepienie BCG nie ma natomiast istotnego wpływu na ochronę przed wymienionymi postaciami klinicznymi gruźlicy u dorosłych.

8. Gruźlica jest nieuleczalna – FAŁSZ

Prawidłowe leczenie prowadzi do wyleczenia prawie wszystkich chorych. Gruźlica jest obecnie chorobą w pełni wyleczalną, ale najważniejszym warunkiem skuteczności leczenia jest jej wczesne wykrycie.

9. Leczenie klimatyczne jest skutecznym sposobem leczenia gruźlicy – FAŁSZ

Jedyną skuteczną metodą leczenia gruźlicy jest przyjmowanie leków przepisanych przez lekarza pulmonologa. Dawniej uważano, że gruźlicę można leczyć klimatycznie, czyli przebywać w miejscowościach, w których warunki klimatyczne korzystnie wpływają na organizm i poprawiają stan zdrowia. Prawdą jest, że leczenie klimatyczne korzystnie wpływa na samopoczucie i psychikę chorego, ale w terapii gruźlicy nie ma decydującego znaczenia. Warto wiedzieć, że w trakcie kuracji antybiotykowej i co najmniej kilka tygodni po niej chorzy powinni całkowicie unikać słońca, a później także bardzo ostrożnie korzystać z kąpiei słonecznych.

10. W Polsce gwałtownie wzrasta liczba zachorowań na gruźlicę – FAŁSZ

Liczba zachorowań na gruźlicę w Polsce systematycznie spada. Po II wojnie światowej Polska należała do krajów, w których liczba zachorowań była największa. Dlatego, mimo spadku liczby zachorowań, wciąż jest ona większa niż w państwach "starej" Unii Europejskiej. Od lat 50. XX wieku zapadalność na gruźlicę w Polsce spadła ponad dziesięciokrotnie. Obecnie na gruźlicę choruje niewielki odsetek dzieci i młodzieży, a najwięcej zachorowań stwierdza się u osób starszych, zwłaszcza po 60. roku życia. To dowodzi, że do nowych zakażeń prątkiem dochodzi w Polsce rzadko, a na gruźlicę zapadają głównie osoby zakażone nim w przeszłości.